

VILNIAUS GABIJOS PROGIMNAZIJOS

SAVIŽUDYBIŲ RIZIKOS VALDYMO ALGORITMO TVARKOS APARAŠAS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus Gabijos progimnazijos (toliau – Progimnazija) savižudybių rizikos valdymo algoritmas buvo paruoštas remiantis Vilniaus miesto savivaldybės savižudybių rizikos valdymo algoritmu, patvirtintu Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. 30–1073.

2. Šio algoritmo tikslas – nustatyti pagalbos teikimo ir koordinavimo veiksmų seką Progimnazijos mokiniams, atsidūrusiems savižudybės rizikoje.

3. Šiame dokumente naudojamos sąvokos:

3.1. **savižudybės rizika** – tai potenciali tikimybė, kad asmuo nusižudys;

3.2. **rizikos atpažintojas** – bet kuris asmuo, kuris pastebėjo kito asmens savižudybės riziką;

3.3. **pagalbos teikėjas** – psichologas;

3.4. **emocinė parama** – empatija, rūpinimasis, domėjimasis ir padrąšinimas;

3.5. **rizikos atpažinimas savižudybių rizikos valdymo atveju** – pastebėjimas, kad asmuo galvoja apie savižudybę, ir asmens identifikavimas kaip reikalaujančio tolesnės savižudybių prevencijos intervencijos;

3.6. **skubi savižudybių rizikos valdymo pagalba** – trumpalaikė pagalba, kuri apima emocinę paramą ir kuria siekiama užtikrinti, kad asmuo nenusižudys ar nesukels grėsmės savo sveikatai ir gyvybei dabar pat;

3.7. **tęstinė savižudybių rizikos valdymo pagalba** – ilgalaikė pagalba, kuri apima problemų, vedančių prie ketinimo nusižudyti, sprendimą. Tai gali būti tiek su psichikos sveikata susiję sunkumai, tiek socialinės problemos.

3.8. **savęs žalojimas** – sąmoningai atliekami veiksmai, nukreipti prieš save, siekiant sukelti skausmą, bet nesiekiant mirties;

3.9. **savižudybė** – sąmoningas savo gyvybės nutraukimas, mirtis, išstinkanti tyčia save sužalojus;

3.10. **savižudiškas (suicidinis) elgesys** – savižudybė, bandymas nusižudyti, tyčinis savęs žalojimas, siekiant mirties;

3.11. **tariamoji savižudybė, suicidinė manipuliacija** – savanoriškas, valingas, mirties nesukeliantis elgesys, kuriuo siekiama ne pasitraukti iš gyvenimo, bet sulaukti norimų savo socialinės padėties permainų.

II SKYRIUS

RIZIKOS ATPAŽINIMO VALDYMAS

4. Savižudybių rizikos atpažinimo valdymas skirstomas į:

4.1. rizikos atpažinimo valdymą asmenims, turintiems minčių apie savižudybę;

4.2. rizikos atpažinimo valdymą asmenims, ketinantiems nusižudyti: asmenims, pradėjusiems savižudybės veiksmus (iškilusi grėsmė gyvybei), ir (ar) asmenims, kurie, bandydami nusižudyti, save susižalojo ir kuriems reikalinga būtinoji medicinos pagalba.

5. Rizikos atpažinimo valdymo veiksmai asmenims, turintiems minčių apie savižudybę, skiriasi priklausomai nuo to, kur savižudybės rizika yra atpažįstama.

III SKYRIUS

RIZIKOS ATPAŽINIMO VALDYMAS GABIJOS PROGIMNAZIJOS MOKINIAMS, TURINTIEMS MINČIŲ APIE SAVIŽUDYBĘ

6. Bet kuris Progimnazijos darbuotojas atpažinęs mokinį, turintį minčių apie savižudybę, nedelsiant informuoja psichologą arba, jam nesant, – Progimnazijos socialinį pedagogą.

7. Pagalbos teikėjas gavęs informaciją apie mokinį (-ę), turintį minčių apie savižudybę:

7.1. suteikia Progimnazijos mokiniui emocinę paramą;

7.2. informuoja mokinio tėvus / globėjus / rūpintojus;

7.3. informuoja Progimnazijos administraciją;

7.4. jei Progimnazijos psichologas įvertina, kad mokiniui reikalinga psichikos sveikatos specialisto pagalba (toliau – PSC), – susisiekiama su mokinio tėvais / globėjais / rūpintojais ir informuojama apie psichologinės pagalbos galimybes ir suderina, kaip ir kada tėvai kreipsis į PSC.

Esant būtinybei, gavęs raštišką tėvų / globėjų / rūpintojų sutikimą Progimnazijos psichologas susisiekiama su PSC ir užregistruoja mokinį psichikos sveikatos specialisto konsultacijai bei palaiko kontaktą su tėvais ir PSC dėl tolesnės vaiko būklės;

7.5. jei tėvai / globėjai / rūpintojai atsisako pagalbos ar su jais nepavyksta susisiekti, pagalbos teikėjas **informuoja vaiko gyvenamosios vietos vaiko teisių apsaugos skyrių.**

8. Apie pagalbos teikimą savižudybės grėsmės atveju yra pildomas pagalbos teikimo mokiniui esant savižudybės krizės rizikos algoritmo forma (1 priedas).

IV SKYRIUS

RIZIKOS ATPAŽINIMO VALDYMAS MOKINIAMS, KETINANTIEMS NUSIŽUDYTI

Pradėjusiems savižudybės veiksnius (iškilusi grėsmė gyvybei)

9. Jei Progimnazijos mokinys yra pradėjęs savęs žalojimo veiksmus mėgindamas nusižudyti (iškilusi reali grėsmė gyvybei), rizikos atpažintojas skambina Bendrajam pagalbos centrui telefonu 112 ir vykdo Bendrojo pagalbos centro darbuotojo nurodymus.

Asmenims, kurie bandydami nusižudyti save susižalojo ir kuriems reikalinga būtinoji medicinos pagalba

10. Jei Progimnazijos mokinys mėgindamas nusižudyti susižalojo ir jam reikalinga būtinoji medicinos pagalba, rizikos atpažintojas prieš pradėdamas teikti pirmąją pagalbą įvertina situaciją, galimus pavojus ir imasi visų įmanomų situaciją atitinkančių atsargumo priemonių bei kviečia greitąją medicinos pagalbą (toliau – GMP).

11. Rizikos atpažintojas informuoja Progimnazijos mokinio tėvus / globėjus / rūpintojus.

IV SKYRIUS

PAGALBA KETINANČIŪJŲ NUSIŽUDYTI IR NUSIŽUDŽIUSIŪJŲ ARTIMIESIEMS

12. Kai mokinys ketina nusižudyti (iškilusi grėsmė žmogaus gyvybei) ar po asmens nusižudymo, į įvykio vietą kviečiamos specialiosios tarnybos, kurios užtikrinusios reikiamą pagalbą privalo informuoti artimuosius apie psichosocialinės pagalbos galimybes Vilniaus mieste (informacija, kur kreiptis pagalbos, pateikiama 2 priede) ir perduoti informacinę lankstinuką.

V SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13. Su Progimnazijos savižudybių rizikos valdymo algoritmu, patvirtintu, direktoriaus įsakymu, pasirašytinai supažindinami visi Progimnazijos darbuotojai.

**PAGALBOS TEIKIMO MOKINIUI ESANT SAVIŽUDYBĖS KRIZĖS RIZIKAI
LAPAS**

Incidento apibūdinimas/aprašymas:

Apie įvykį pranešęs darbuotojas:

Data ir

laikas: _____

Data/laikas	Specialistas	Kokių veiksmų buvo imtasi

PSICHOSOCIALINĘ PAGALBĄ TEIKIANČIOS ĮSTAIGOS VILNIAUS MIESTE

Eil. nr.	Įstaigos pavadinimas	Kontaktai
Psichikos sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos		
1.	VšĮ Antakalnio poliklinika	Antakalnio g. 59 Registratūros tel. (8 5) 234 7486 Faks. (8 5) 234 7160 info@antakpol.lt
2.	VšĮ Karoliniškių poliklinika	L. Asanavičiūtės g. 27A Tel. (8 5) 245 8417, faks. (8 5) 244 5117 kgp@is.lt, karolpsc@gmail.com
3.	VšĮ Lazdynų poliklinika	Architektų g. 17 Tel. (8 5) 244 4670, faks. (8 5) 244 4912 info@lazdynupol.lt
4.	VšĮ Naujosios Vilnios poliklinika	V. Sirokoslės g. 8 Tel. (8 5) 260 6878, faks. (8 5) 260 6877
5.	VšĮ Centro poliklinikos Vytenio filialas	Kauno g. 37/59 Tel. (8 5) 233 5124 vytenis.info@pylimas.lt
6.	VšĮ Šeškinės poliklinika	Šeškinės g. 24 Tel. (8 5) 252 5788, faks. (8 5) 250 2021 seskines@poliklinika.lt
7.	VšĮ Naujininkų poliklinika	Dariaus ir Girėno g. 14 Tel. (8 5) 216 4437, faks. (8 5) 216 6830 naupol.s@is.lt

8.	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	Laisvės pr. 79 Tel. (8 5) 247 6996, faks. (8 5) 238 8128 vrcp@zebra.lt
9.	VšĮ Justiniškių šeimos gydytojų kabinetas	Taikos g. 95-24 Tel. (8 5) 244 7208
10.	VšĮ Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras	Ažuolyno g. 5A Tel. (8 5) 260 7636 centre@psychoterapy.lt
11.	UAB Karoliniškių šeimos klinika	L. Asanavičiūtės g. 20/2 Tel. (8 5) 244 6849, faks. (8 5) 244 3901
12.	VšĮ Žirmūnų psichikos sveikatos centras	Žirmūnų g. 67A Tel. / faks. (8 5) 277 9496
13.	UAB Žvėryno klinika	Elnių g. 27/28 Tel. / faks. (8 5) 272 2082
14.	UAB Vilniaus sveikatos namai	Povilaičio g. 18 Tel.: (8 5) 240 0401, (8 5) 278 4382
15.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariskių klinikų Šeimos medicinos centras	Santariškių g. 2 Tel.: (8 5) 236 5115, (8 5) 236 5329 Faks. (8 5) 236 5111
16.	VšĮ Antakalnio psichiatrijos konsultacijų centras	Antakalnio g. 86 Tel. / faks. (8 5) 270 9848 apkc@bnk.lt
17.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinės ligoninės Antakalnio filialas	Antakalnio g. 124 Tel. (8 5) 234 2371, faks. (8 5) 234 3482 vual@aiva.lt
18.	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro Vilniaus filialas	Dainavos g. 5 Tel. (8 5) 271 8589, faks. (8 5) 249 7506 poliklinika@vrm.lt

19.	UAB Medicinos paslaugų centras	Vydūno g. 19 Tel. (8 5) 240 9562 vyduno20@gmail.com grimlina@gmail.com
20.	UAB Saulėtekio klinika	Antakalnio g. 38-33 Tel.: (8 5) 210 5488, (8 5) 234 4069 sauletekis38@yahoo.com
21.	UAB InMedica	L. Asanavičiūtės g. 20 Tel. (8 5) 244 6849
Anoniminę psichologinę pagalbą teikiančios įstaigos		
22.	VšĮ Krizių įveikimo centras	Antakalnio g. 97 Mob. 8 640 51 555 info@krizesiveikimas.lt
23.	VšĮ Antakalnio poliklinika (psichologo konsultacijos teikiamos darbo dienomis)	Antakalnio g. 59 Registratūros tel. (8 5) 234 7486 Faks. (8 5) 234 7160 info@antakpol.lt
24.	VšĮ Centro poliklinika (psichologo konsultacijos teikiamos savaitgaliais)	Savaitgaliais Kauno g. 37/59 Tel. (8 5) 233 5124 vytenis.info@pylimas.lt
Pagalbos sau grupes nusižudžiusiųjų artimiesiems organizuojanti įstaiga		
25.	Asociacija „Artimiesiems“	www.artimiesiems.lt laukiam@artimiesiems.lt
Dvasinę pagalbą teikianti įstaiga		
26.	Vilniaus arkivyskupijos Caritas	Odminių g. 12 Mob. 8 655 02 242 www.vilnius.caritas.lt info@vilnius.caritas.lt

Pagalbą telefonu ir internetu teikiančios įstaigos		
27.	VšĮ „Vaikų linija“	Tel. 116111 I–VII 11:00–21:00 www.vaikulinija.lt
28.	Paramos fondas „Jaunimo linija“	Tel. 8 800 28 888 0:0–24:00 www.jaunimolinija.lt
29.	Vilties linija (suaugusiesiems)	Tel. 116123 0:0–24:00 vilties.linija@gmail.com
30.	Pagalbos moterims linija	Tel. 8 800 66 366 I–V 10:00–21:00 pagalba@moteriai.lt
31.	Linija Doverija (pagalba teikiama rusų kalba)	Tel. 8 800 77 277 I–V 16:00–20:00
32.	Sidabrinė linija (senjorams)	Tel. 8 800 80 020 I–V 8:00–20:00 pasikalbekime@sidabrinelinija.lt

SAVIŽUDYBĖS RIZIKOS POŽYMIAI

Žemiau nurodyti elgesio pokyčiai rodo, kad mokinys turi sunkumų arba yra sutrikęs. Sąrašas nėra baigtinis, gali būti ir kitokių ženklų, kuriuos pastebės pažįstantys asmenį žmonės. Jei pastebite mokinio elgesyje keletą iš išvardintų požymių, tai gali reikšti padidėjusią savižudybės riziką:

- Netikėtų mokymosi rezultatų pablogėjimas.
- Kalbėjimas apie savižudybę.
- Darbuose, pvz.: rašiniuose ar piešiniuose pasirodančios depresijos, mirties ar savižudybės temos.
- Kalbėjimas apie beviltiškumo, bejėgiškumo, nevertumo jausmus.
- Nuotaikos pasikeitimas ir pastebimas emocinis nestabilumas.
- Traumuojantys gyvenimo įvykiai, reikšmingo žmogaus gedėjimas.
- Santykių su draugais šalinimasis.
- Išsiskyrimas su artimu draugu.
- Disciplinos problemos mokykloje, įstatymų pažeidimai.
- Užklasinės veiklos šalinimasis.
- Savo daiktų atidavinėjimas kitiems.
- Nebesidomėjimas anksčiau rūpėjusiais dalykais.
- Nesirūpinimas savo išvaizda.
- Emocinės kilmės fiziniai simptomai.
- Rizikingas elgesys.
- Piknaudžiavimas alkoholiu arba psichotropinėmis medžiagomis.
- Dalyvavimas patyčiose, kaip auka arba kaip agresorius.
- Praeityje yra buvę bandymų žudyti arba žaloti.
- Šeimoje yra buvusi savižudybė arba bandymas žudyti.

Jei mokinio elgesyje pastebite keletą iš išvardintų požymių, visada būtina atkreipti į tai dėmesį ir pranešti mokyklos psychologui ar kitam atsakingam darbuotojui. Po pokalbio su mokiniu įvertinama situacija ir atitinkamai planuojamas pranešimas tėvams ir pagalbos teikimas.

Savižudybės rizikos požymių niekada negalima nuvertinti tuo pagrindu, kad mokinys tik nori dėmesio ir tikrai nesišudys.